

oktatója kezdett kémiával foglalkozni. A hallgatók együtt tanulták a szervetlen és szerves vegyészetet, gyakorlatokkal együtt heti 5 órában. 1870—71-ben válik szét az általános és technikai kémia oktatása, mikor WARTHA az önálló Kémiai Technológiai Tanszék vezetője lesz. A fiatal professzor először az oktatás objektív feltételeinek megjavítására törekszik, később a vegyészek tantárgyainak kiszélesítését valósítja meg. A hallgatók száma megnő, rövidesen meghaladja a 200-at.

Előadásaiban a tanítás új módszereit vezette be. Vallotta, hogy az elvont elméleti oktatás csak gyakorlás útján válik hatékonyná, s az elmélet és gyakorlat egysége vezet a tananyag eredményes elsajátításához.

Maga is számos *modell*t készített a gyártási folyamatok illusztrálására. Kis *üzemeket* rendezett be, ahol a hallgatók maguk is gyakorolhatták a gyártási folyamat alapvető eljárásait. Foglalkoztathatta a hallgatók személyisége egyes tulajdonságainak fejlesztése is, erről tanúskodik „A kopírozás; színérzké-fejlesztő táblácska” című cikke, mely 1878-ban jelent meg a Természettudományi Közöny 10. kötetében.

Pedagógiai elveiben jelentős szerepe volt a *tapasztalatszerzésnek*, mint módszernek. Hallgatóit gyárlátogatásokra vitte, s tanulmányutakat szervezett az ország különböző vidéki üzemeibe, bányáiba.

Kiállítások rendezését is felhasználta az oktatásban, s igen sokra becsülte a *rajzot*, mint az előadott anyag szemléltetésének módját. Láthatjuk, hogy WARTHA igen nagy súlyt fektetett a demonstrálásra. Ha azt is figyelembe vesszük, hogy élvezetes előadásmódja felkeltette a hallgatók érdeklődését, megállapíthatjuk: jó pedagógus lehetett. Pedagógiai munkásságának hatékonyságát a még létező WARTHA-iskola is tanúsítja.

Tanítványa KORACH MÓR így emlékezik

meg szemléletes előadásairól: „... mindennek amit mondott, valami regényes, kalandos mellékíze volt — a technológia nagy és kis csodáiról: a nagykohóban lejátszódó tűzfolyós kémiai drámáról vagy a kínai porcelán kristályos-üveges rejtelméről.” — idézi a szerző. 1906-ban jelent meg tankönyve a „Kémiai technológia”, mely elősegítette a hallgatók eredményesebb tanulását, addig ugyanis WARTHA előadásai alapján készült litografált jegyzetet használtak.

Kortársai megemlékeznek szuggesztív egyéniségéről, s pedagógiai tevékenységéről: „Előtünk áll a tudós professzor, ki biztonsággal uralkodik szaktárgyán. Lendületes, eleven előadó... Éles szemmel tekint át szaktudományának végtelen nagy területén. Erős érzéssel foglalkozik a gyakorlati feladatokkal, hozzájuk fűzi tanításait; de egy pillanatra sem felejt el; hogy a műegyetemnek jellemzője a kutatás is... Minden alkalmas eszközt felhasznál, hogy hallgatóságában életrevaló gondolatokat keltessen” — idézi a szerző Wartha tanártársának Plosvay Lajosnak szavait.

Kiterjedt munkásságát az a 666 publikáció is bizonyítja, melyet a szerző könyvének második részében a bibliográfiában közöl, időrendben tagolva a műveket.

Publikációinak legnagyobb része a Természettudományi Közönyben jelent meg, melynek kémiai rovatát 40 évig szerkesztette. Számos ismeretterjesztő cikke jelent itt meg, pl.: Az atomok és tömecek, A víz szerepe a föld életében, Az üvegipar újabb haladásáról, Munkák a színes fotografozásról, A kávé jóságáról, Az ivóvíz kérdéséhez... stb.

A szerteágazó életművet sokoldalúan közeleltette meg a szerző. WARTHA könyvtárosi, bibliográfusi működésével is megismerteti az olvasót a könyv, mely tudományos igényű és élvezhető olvasmány.

BÁRD ANNA

AZ MTA PEDAGÓGIAI BIZOTTSÁGA

Az MTA Pedagógiai Bizottsága 1968. február 26-án tartott ülésén értékelte a *Tanulmányok a neveléstudomány köréből, 1966* címen megjelent kiadványt. A kötet tartalmát Kiss Árpád bevezető tájékoztatója után Ábent Ferenc, Ágoston György, Kóte Sándor, Nagy József, Simon Gyula, Szarka József, Takács Etel és Zibolen Endre elemezték. A vitát Földes Éva elnök vezette. Az ülés második felében tervezési és szervezési kérdésekről volt szó.

Az MTA Pedagógiai Bizottsága didaktikai-metodikai albizottsága 1968. március 11-én ki-

bővített ülésen meghallgatta Kiss Árpád tájékoztatóját a Moszkvában 1968. január 16—24-ig az *általános művelő tanítás tartalma* tárgyában megtartott UNESCO értekezlet eredményeiről. Ezután az Albizottság megvitatta 1968. évi munkatervét.

A Pedagógiai Bizottság február 26-i ülésén Földes Éva, a didaktikai-metodikai albizottság március 11-i ülésén Kosaras István emlékezett meg az 1968. február 22-én elhunyt Szokolszky Istvánról.